

Gedragprotocol/voorkomen van pesten (pedagogisch beleidsplan)

Dit stuk maakt onderdeel uit van het pedagogisch beleidsplan van het kindcentrum.

Wij willen een kindcentrum zijn waar ieder kind zich sociaal aanvaard voelt en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect.

Wij streven in iedere groep een klimaat na dat zich kenmerkt door cohesie en onderling hulpbetoon.

Het kindcentrum heeft regels opgesteld voor de omgang tussen kinderen onderling. Medewerkers weten hoe ze deze regels op een succesvolle manier kunnen introduceren en handhaven.

De 3 hoofdregels van het kindcentrum zijn:

- 1 Iedereen is welkom op ons kindcentrum**
- 2 We behandelen elkaar met respect**
- 3 In het gebouw zijn we rustig**

Dit betekent:

- Wij discrimineren niet op het kindcentrum.
- We zeggen geen nare dingen over of tegen elkaar.
- Een grapje moet voor iedereen leuk zijn.
- Doe niets bij een ander kind, wat je zelf ook niet wilt.
- Bij ons op het kindcentrum wordt niet gepest.
- Als je ziet dat er gepest wordt, ga je dit vertellen. Dit is géén klikken.
- Samen spelen, samen delen.
- We luisteren naar elkaar.
- Boos? Verdrietig? Praat er over.
- Als je iets per ongeluk doet, zeg dan even SORRY.
- We lopen rustig door het gebouw.
- Vraag eerst even als je iets wilt lenen.
- Ongeruimd staat netjes.
- Ga netjes om met schoolspullen.

De basisschool:

Op de basisschool draagt elke leerkracht er zorg voor dat in de periode van de start van het schooljaar tot aan de herfstvakantie veel aandacht wordt besteed aan regels voor de omgang met elkaar, vanuit het besef dat wij als leerkrachten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een positieve groepsvorming.

In deze introductiefase besteden we via gesprekjes, prentenboeken, expressieopdrachten, rollenspel, et cetera aandacht aan de regels.

Elke leerkracht is consequent als het gaat om de uitvoering van deze regels. Leerkrachten die moeite hebben om regels consequent te hanteren en gestelde normen te bewaken krijgen begeleiding. Dit ter beoordeling aan het management en de unit-coördinatoren.

De leerkracht stelt met de groep een groepsprotocol op (op het niveau van de groep, dus bijvoorbeeld bij kleuters pictogrammen, bij groep 8 regels met handtekeningen). Leerkrachten zorgen ervoor dat de naleving hiervan regelmatig aan de orde wordt gesteld.

Leerkrachten bieden voldoende structuur, ook tijdens meer open onderwijsleersituaties.

Leerlingen die laag scoren op sociaal initiatief zijn potentiële slachtoffers. Daarom vinden wij het belangrijk om deze leerlingen vanaf groep 1-2 al planmatig te begeleiden (ZIEN! biedt in dit verband signaleringsmogelijkheden en suggesties).

De buitenschoolse opvang:

Bij de buitenschoolse opvang worden aan het begin van het schooljaar in de groep gezamenlijk omgangsregels vastgesteld. Deze regels worden regelmatig met de kinderen besproken. Binnen de kinderopvang is er doorlopend aandacht voor de omgangsregels, omdat de groepen constant van samenstelling wijzigen.

Medewerkers zijn alert op signalen van ouders dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op het kindcentrum gepest worden.

In vastgestelde peestsituaties geldt dat het pestprotocol in werking gaat (zie de bijlage).

Aan het begin van het schooljaar, in januari en in juni bespreken we bovenstaande afspraken en acties met elkaar binnen het team. De afspraken en actiepunten worden bijgesteld wanneer we als team van mening zijn dat er zaken aanscherping of verbetering behoeven.

Met elkaar zijn wij alert op signalen als:

- signalen van laag welbevinden in het algemeen
- plagen, bespotten en kleineren
- op een spottende, onvriendelijke manier naar iemand lachen
- fysiek contact
- herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies
- kleefgedrag (dicht bij de leerkracht willen blijven)

Vuistregels voor medewerkers binnen het kindcentrum zijn:

- Pesten wordt door alle betrokken partijen als een probleem gezien.
- Als pesten ondanks een aantal preventieve maatregelen optreedt, moeten de medewerkers dit kunnen signaleren.
- Medewerkers maken aan kinderen en ouders duidelijk dat melden van pesten moet en dat dit geen klikken is.
- Als medewerkers zien dat een kind gepest wordt, nemen zij direct duidelijk stelling: het gepeste kind krijgt hulp/bescherming en pestgedrag wordt niet getolereerd.
- Indien er een vermoeden is van pestgedrag binnen een groep, zonder dat dit duidelijk zichtbaar is, moet hiervoor aandacht zijn binnen de groep om het tij te keren.
- De medewerkers zijn verantwoordelijk voor het stoppen van pestgedrag en er wordt hulp geboden aan alle betrokkenen.
- Medewerkers mogen nooit beloven dat zij niets zullen zeggen. Als zij niets kunnen zeggen, kan er ook niets aan het probleem gedaan worden.

Binnen het kindcentrum hebben de kinderopvang en de basisschool ieder een eigen pestprotocol. Deze protocollen komen in grote lijnen met elkaar overeen, maar zijn beschreven op de specifieke situatie van kinderopvang en school.

Protocol pestsituaties

ALGEMENE LIJN OM PESTEN OP SCHOOL TE VOORKOMEN

1. Aan het einde van het cursusjaar worden er afspraken gemaakt met betrekking tot de start van het nieuwe jaar, met name wat betreft het begeleiden van de groepsvorming. Bij de opening van het jaar worden deze afspraken nog een keer aangescherpt.
2. In de eerste schoolweek wordt met de groep een groepsprotocol gemaakt. De naleving hiervan wordt regelmatig ter sprake gebracht.
3. In de eerste 2 schoolweken wordt, met het oog op een positieve groepsvorming, de introductieles uit het programma “Jij en ik” uitgevoerd.
4. Tijdens de ouderbezoeken zijn leerkrachten alert op signalen van ouders dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de groep of op school gepest worden.
5. Op twee momenten in het jaar (zie signaleringskalender) worden de vragenlijsten van ZIEN ingevuld. Hierna worden de vragenlijsten besproken. Relevante informatie wordt gebruikt bij het opstellen van de pedagogische groepsplannen.
6. In alle groepen wordt in het jaarrooster “oriëntatie op jezelf en de wereld” vastgelegd welke onderdelen van “Jij en ik” op welk moment aan bod komen.

HANDELEN IN VASTGESTELDE PESTSITUATIES

1. Er vindt, onder begeleiding van de leerkracht, een gesprek plaats tussen de pester en de zondebok.
2. Voldoet dit gesprek niet (in die zin dat het pesten toch doorgaat) of zijn er meerdere leerlingen bij betrokken, dan vindt er een gesprek met de hele groep plaats. De positieve kracht van de groep wordt dan ingezet. Dit gebeurt volgens vijf stappen:

1. De ik-boodschap

De leerkracht geeft door middel van een heel duidelijke ik-boodschap te kennen, dat er in de groep een probleem is dat hij niet alleen kan oplossen, maar dat wel opgelost moet worden. Daarbij noemt hij heel duidelijk de probleemsituatie en vraagt de leerlingen oplossingen te geven. Hij benadrukt daarbij dat het probleem opgelost moet worden.

2. Het verzamelen van oplossingen

De leerlingen moeten allerlei oplossingen geven voor aanpak. Soms komen er geen ideeën omdat de leerlingen niet durven of zo'n aanpak niet gewend zijn. Maar als de leerkracht hen laat merken dat het hem ernst is door hen wat meer tijd te geven oplossingen aan te dragen, zullen ze in die periode de zondebok wat meer met rust laten. In deze fase mag er nog niet gereageerd worden op de oplossingen. Na verloop van tijd komt er een aantal oplossingen, meestal van de leerlingen uit de zwijgende middengroep.

3. Het evalueren van oplossingen

Alle oplossingen die nadelig zijn voor de zondebok en ook voor de pester worden geschrapt. Op die manier geeft de leerkracht aan dat hij geen partij kiest, maar aan alle leerlingen veiligheid wil bieden.

4. Het concretiseren van de oplossingen

Voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de geselecteerde oplossingen uitgevoerd gaan worden. Het is daarbij aan te bevelen om ze op papier te zetten en daarna weer met de groep te bespreken

5. Het evalueren van de oplossingen

De oplossingen moeten met regelmaat geëvalueerd worden. De leerkracht geeft aan dat de evaluatie een vast onderdeel gaat worden van de groeps gesprekken. Wanneer er weer

signalen komen van pesten dan moet de leerkracht weer teruggaan naar stap 1, maar ook als hij niets hoort, moet hij regelmatig evalueren. Het is van belang om het evalueren dan niet te laten verwateren. In dat geval is het belangrijk om complimenten te geven omdat het zo goed gaat. De leerkracht moet in deze fase de leerlingen duidelijk maken dat het aangeven dat er weer gepest wordt niet hetzelfde is als klikken, maar dat het in principe hetzelfde is als het helpen van de zondebok.

Naast het inzetten van de hele groep kan dit ook individueel. We overwegen of kinderen betrokken kunnen zijn als mediator.

3. De ouders worden erbij betrokken, in die zin dat ze in kennis worden gesteld van de geconstateerde peestsituatie. Om ouders te ondersteunen kan het boekje met informatie voor de ouders uitgeleend worden („Pesten hoort er niet bij“ (voor ouders), uitgave door: Stichting Opvoedingsinformatie te Amersfoort).

4. De leerkracht meldt de geconstateerde peestsituatie in de unit en overige betrokkenen.

5. Met name als er een peestsituatie geconstateerd is, bevaart de leerkracht zichzelf over zijn of haar eigen functioneren. Hoe is de eigen houding naar de groep en eventueel specifiek naar bepaalde leerlingen toe? Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen de leerlingen zelf? Hoe veilig zijn de leerlingen in de groep? Waar nodig, brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar functioneren.

6. Bij een leerling bij wie het zondebok of pester zijn vooral lijkt voort te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden, kan met de ouders gesproken worden over een sociale vaardigheidstraining.
Zie hiervoor: visie – beleid – praktijk SOVA-training.

7. Het team evalueert regelmatig de pedagogische sfeer op de speelplaats.

8. Er wordt regelmatig contact gehouden met de betreffende leerlingen, de groep en de ouders om te horen of de genomen maatregelen succes hebben en blijven hebben of dat er andere stappen nodig zijn.

Signalen van pesten

SIGNALEN VAN SLACHTOFFERS

a. Op school

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding,

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;

- ze geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

b. Thuis

1. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen, ...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend;
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de pestkoppen om te kopen).

SIGNALEN VAN PESTKOPPEN

a. Algemene kenmerken

- ze zijn fysiek sterker;
- ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
- ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
- ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
- ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
- ze hebben een relatief positief zelfbeeld.

b. Op school

- Op school treiteren de pestkoppen vaak op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken. Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.
- Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten, ...

Sociale media

1. Definitie

Sociale media is een verzamelbegrip voor online platformen waar de gebruikers, zonder of met minimale tussenkomst van een professionele redactie, de inhoud verzorgen. Hoofdkenmerken zijn interactie en dialoog tussen de gebruikers onderling.

2. Uitgangspunten

- Basisschool Het Palet zet berichtgeving op sociale media in met het doel om positieve informatie te verspreiden over de (activiteiten) van de school of organisatie;
- Basisschool Het Palet gaat naar aanleiding van ervaringen ‘in real life’ in gesprek om, waar mogelijk, de goede punten te versterken en de zwakke te verbeteren. Behalve in geval van onjuistheden wordt op negatieve discussies niet gereageerd via sociale media;
- Basisschool Het Palet vraagt toestemming van ouders voor het publiceren van foto-, film- en geluidsopnamen van school gerelateerde situaties (projectweek, schoolreisje etc.) op sociale media (zie schoolgids, blz. 29).
- Basisschool Het Palet verwacht van haar leerkrachten dat zij over voldoende kennis beschikken om de leerlingen de benodigde sociale media vaardigheden aan te leren die waardevol zijn voor het leerproces;
- Basisschool Het Palet integreert sociale media waar mogelijk in de lessen en gebruikt deze o.a. om contact te leggen met experts en om in te spelen op actualiteit;
- Basisschool Het Palet spant zich in om de leerlingen zelf de mogelijkheden van sociale media te laten ervaren;
- Basisschool Het Palet moedigt leerlingen aan om tijdens de lessen actief gebruik te maken van sociale media voor zover het gebruikt wordt voor het leerproces. Uitzondering is wanneer de leerkracht expliciet vraagt de gebruikte devices (smartphone, tablet, iPod, laptop) te ‘parkeren’.
- Basisschool Het Palet zet sociale media in om betere informatieverstrekking, het verhogen van ouderparticipatie en betrokkenheid van de buurt, te realiseren;
- Basisschool Het Palet moedigt medewerkers aan om over schoolgerelateerde onderwerpen te publiceren, voor zover er rekening mee wordt gehouden dat geen informatie verspreid wordt over derden die daar geen toestemming voor hebben gegeven;
- Basisschool Het Palet laat de inzet van sociale media door medewerkers over *niet* school gerelateerde onderwerpen met de belanghebbenden over aan de inschatting van de leerkracht. Onze medewerkers zijn zich hierbij bewust dat zij ambassadeurs zijn van onze school, de integriteit van de berichtgeving op sociale media is essentieel en vanzelfsprekend.
- Basisschool Het Palet respecteert de vrijheid van meningsuiting van al haar medewerkers. In het geval dat de medewerker communiceert via sociale media vanuit zijn/haar professie, wordt kenbaar gemaakt dat dit gebeurt als leerkracht en namens de school;

Communicatie naar ouders: wordt mijn kind gepest?

In de schoolgids, op de website en via de nieuwsbrief informeren we ouders over de pedagogische huisstijl van de school. Het thema pesten is hier een onderdeel van.

Informatie voor ouders:

Wat is pesten?

Meestal wordt pesten als volgt omschreven: Langdurig lichamelijk en/of geestelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is om zichzelf te verdedigen. Uit deze omschrijving blijkt dat pesten iets ander is dan plagen. Plagen doe je zo nu en dan, op een gelijkwaardige manier. Bij pesten is er meestal sprake van een proces dat langer duurt, en dat daarom dieper ingrijpt in het leven van een kind. Pesten komt meestal voor in een groep; dit hoeft niet alleen een schoolgroep te zijn, het kan bijvoorbeeld ook plaatsvinden in een groep kinderen uit de buurt die altijd met elkaar speelt of een knutselclub. Slachtoffers van pesten zijn vaak niet in staat om zichzelf te verdedigen. Ze kunnen zich niet verweren en voelen zich daarom alleen staan. Als slachtoffer voel je je onderdrukt door anderen die meer macht hebben dan jij. Het is te begrijpen dat dit kinderen erg somber maakt.

Hoe kan ik zien dat mijn kind gepest wordt?

Het probleem is dat volwassenen pesten vaak niet zien. Het gebeurt op plaatsen waar leerkrachten of ouders niet komen bijvoorbeeld in het fietsenhok of in het plantsoen in de buurt. Ook komt het voor dat kinderen op een subtiele wijze onder druk staan die door volwassenen niet wordt opgemerkt (bijvoorbeeld via briefjes of oogcontact). Omdat je als ouders het pesten vaak niet ziet, is het belangrijk om alert te zijn op signalen. Te denken valt bijvoorbeeld aan: hoofdpijn, buikpijn, niet naar school willen, geen vriendjes uitnodigen, nooit worden uitgenodigd bij andere kinderen, niets over school willen vertellen.

Wat kan ik als ouder doen als mijn kind gepest wordt?

Als ouders merken dat hun kind gepest wordt, zijn twee dingen belangrijk. In de eerste plaats is het nodig dat er goed naar het kind geluisterd te worden en op het kind gelet wordt. Als het iets loslaat over het gedrag van anderen, wacht er dan mee om uw eigen oordeel uit te spreken. Luister alleen en vraag door. Doe een verhaal niet af met: "Jij doet ook wel eens wat" of "Sla er maar op los, dan is het wel over". Slachtoffers van pesten vinden het vaak bijzonder moeilijk om iets van hun moeite te laten blijken aan volwassenen. Ze schamen zich ervoor dat ze slachtoffer zijn. Ook willen ze hun ouders of de leerkracht niet met hun probleem opzadelen. Slachtoffers zijn bang dat het dan nog erger wordt.

In de tweede plaats is het verstandig om op school te praten over uw kind. Doe dit niet tussen neus en lippen, bijvoorbeeld als u de leerkracht in de gang tegenkomt, maar bel de leerkracht er apart over op of maak een afspraak voor een gesprek op school. Het is prettig voor ons om problemen die wij zelf op school niet gesignaleerd heeft op een open wijze te kunnen bespreken met de ouders. Het is ook belangrijk dat ouders pesten aan de orde stellen omdat leerkrachten pestgedrag vaak niet kunnen zien. Veel van wat er gebeurt tussen de kinderen onderling onttrekt zich aan de waarneming van de leerkracht. Pas er voor op om de schuld direct in de schoenen van de school te schuiven, maar probeer samen een oplossing te bedenken.

Als er een oplossing bedacht wordt zal dit niet ineens helpen. Een groepsproces is geleidelijk ontstaan en verandert niet van de ene op de andere dag. Daarom is het zowel voor de leerkracht als voor de ouders belangrijk om blijvend de vinger aan de pols te houden. Gepeste kinderen zijn kwetsbaar geworden, en blijven erg gevoelig voor het gedrag van andere kinderen.